

Versie: 15 april 2022

N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij

© Allan Kleiweg

Tijd.art. Obligatiehouders

Wie in de geschiedenis van de RTM duikt, komt soms onverwachts pareltjes tegen. Zo ook onderstaand bericht over de spanningen tussen de obligatiehouders en de directie. Het artikel is van een onbekende redacteur, en is voor uw leesgemak hier integraal overgenomen uit het tijdschrift 'De Telegraaf' van donderdag 21 maart 1935 . Inclusief tussenkoppen, volzinnen en enkele eventuele schrijf-, stijl-, tik- of zetfouten.

ROTTERDAMSCHER TRAMWEG MIJ

Vergadering van obligatiehouders.

VEREISCHE QUORUM NIET AANWEZIG.

Scherpe critiek op het beleid der directie. – Toelichting in de jaarverslagen onvoldoende.

AANGEDRONGEN OP EENER COMMISSIE VAN ONDERZOEK.

Heden hebben houders van 3½ %, 4½ % en 5 % obligatiën, ten laste van de N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij te Rotterdam vergaderd over de voorstellen van de directie, er toe strekkende:

- 1o. Haar ontheffing te verleen tot uiterlijk 1 Mei 1937 van de verplichting tot betaling van de rente door haar verschuldigd op voornoemde obligaties opeischbaar geworden en wordende op en na 1 November 1934;
- 2o. Haar te ontheffen van de verplichting obligaties uit te loten en af te lossen in de jaren tot en met 1936 .

Er bleken 248 obligaties van f 1000 aanwezig, waarmee dus niet de helft van het verschuldigde bedrag vertegenwoordigd was, zoodat de vergadering geen besluiten kon nemen. Mr. J. Offerhaus, die de vergadering presideerde, stelde echter nochtans voor, de vragen die uit de vergadering naar voren kwamen, in behandeling te nemen. De heer G.J. Ording uit Utrecht had een aantal vragen opgesteld, die hij voor de vergadering aan den directeur der R.T.M., den heer ir. A.J. Kuiper, had toegezonden.

Relatie met de fa. Fop Smit.

Deze vragen luiden als volgt: Is het juist dat de N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij in 1927 de navolgende bedragen aan de firma Fop Smit heeft overgemaakt: 31 Maart f 6000, in Mei f 1500 (dit kan ook April zijn: er is namelijk eenig verschil tusschen de boeken van den heer Kuiper en die van den heer Fop Smit, want deze heeft namelijk aangeteekend 30 April), in Juni 1927 f 9000, in December 1927 f 6000 (de heer Fop Smit schrijft Juni), verder in Februari 1928 f 20.000 in 1928 op niet bekenden datum f 4000, in totaal f 60.000 ?

Bovendien zou door de firma Fop Smit van de R.T.M. in Maart 1927 f 100.000 zijn ontvangen, in Mei f 100.000 , in Maart f 100.000 , in April f 100.000 , in Juni f 50.000 . In het concept der leening, gedateerd Januari 1929, verklaart de firma Fop Smit aan de R.T.M. schuldig te zijn f 60.000 plus f 350.000 , samen f 410.000 . In dit verband moet er op gewezen worden, dat de balans per 1926 een deposito aangeeft van f 1.100.000 en over 1927 f 540.000 .

Is het voorts juist dat 30 September 1930 door het Rijk aan de R.T.M. een bedrag van f 72.000 werd uitgekeerd, zijnde een deel der jaarlijksche subsidie en dat 2 October daaraanvolgende door de R.T.M. per giro aan Fop Smit een bedrag van f 15.000 werd overgemaakt. Indien deze cijfers juist zijn, kan de directie der R.T.M. dan ook mededeelen waarom genoemd bedrag van f 15.000 aan Fop Smit werd gegireerd ?

Is het verder juist dat de R.T.M. regelmatig voor Fop Smit remboursements aan eenige groote vervoerders heeft uitbetaald. Zoo ja, kan de voorzitter dan ook mededeelen, door welke omstandigheden de R.T.M. zich tot het betalen van deze remboursements voor Fop Smit gedrongen achtte. Is het juist dat uit de magazijnen van de R.T.M. aan de firma Fop Smit regelmatig leveringen werden gedaan van olie, touw, teer en andere materialen, voornamelijk scheepsbenodigdheden ?, zoo ja, werd op die leveringen door de R.T.M. winst gemaakt en hoe geschiedde de verrekening van de door Fop Smit te dier zake verschuldigd geworden bedragen.

De post “diverse rekeningen”.

Werden door de R.T.M. regelmatig booten als de “Schelde”, “Numansdorp”, “Stad Zierikzee” enz. aan Fop Smit verhuurd en werd de door Fop Smit verschuldigde huur in rekening-courant geboekt ? Komen de saldi der rekening-courant voor op de grootboekhoofden “diverse rekeningen” ? Kan de directie der R.T.M. in dit verband ook een specificatie geven van het op de balans van 1933 onder het hoofd “diverse rekeningen” voorkomende niet onbelangrijke bedrag van f 2.263.088 en van f 2.119.760 op de voorloopige balans van 1934.

In het jaarverslag over 1926 wordt de “Haringvliet” genoemd als een boot, behorende tot de goed onderhouden vloot der maatschappij. Ook in het jaarverslag over 1933 wordt de “Haringvliet” vermeld als behorende tot de vloot. Kan de voorzitter nu mededeelen waarom deze “Haringvliet” sedert 1926 onder de naam “Oud Beyerland” vaart, die op den huidigen dag nog onder commando van kapitein De Jong den dienst van Oud Beyerland via Vlaardingingen naar Rotterdam onderhoudt. Kan de directie ook mededeelen wat er aan deze naamsverandering ten grondslag ligt ? Is de directie voort bereid een specificatie te geven van

het op de voorloopige balans over 1934 onder het hoofd “deelnemingen in andere ondernemingen” voorkomende bedrag van f 457.215.

Bus-exploitatie.

In het jaarverslag over 1926 staat vermeld dat de “Haringvliet” voor twee jaar met twee optiejaren was verhuurd aan de heeren D. en W. Visser te Oud Beyerland. Kan men mededeelen, aldus spreker, hoe groot de jaarlijksche huur is geweest, of die regelmatig werd voldaan en onder welk hoofd in het grootboek deze ontvangsten werden ondergebracht. Kan de voorzitter doen mededeelen waarom de bus-exploitatie geschiedde onder den firmanaam Gebr. D. en W. Visser. Is het juist dat, hoewel de bussen door de R.T.M. betaald waren, de exploitanten geen rente, aflossing noch afschrijving in rekening werd gebracht, waardoor de exploitatie “loonend” werd gemaakt? Indien het bekend is, dat de bussen-exploitatie, toen deze niet meer “loonend” was, in eigen beheer werd genomen, kan de directie dan, aldus spreker, ook mededeelen hoe deze overname plaats heeft gehad, m.n. of hiervoor door de R.T.M. geldelijke offers moesten worden gebracht. Heeft de Kuiper tijdens de loonende exploitatie onder de directie van de heeren Visser eenig geldelijke voordeel uit die exploitatie getrokken?

Is het bekend, dat in 1934 door de R.T.M. aan Fop Smit in totaal een bedrag van f 54.000 werd overgemaakt. Zoo ja, kan de directie dan ook mededeelen uit welken hoofde deze remise geschiedde?

Voorts merkt de heer Ording op, dat hem is medegedeeld, dat de heer Kuiper eenige jaren geleden een groote hoeveelheid benzine in Polen heeft aangekocht, waarop echter een groot verlies werd geleden, doordat de inkoop te hoog was. Er is toen opgericht de N.V. Handels- en Reparatie-Inrichting R.T.M. Aan deze N.V. werd de hierbovenbedoelde overgedaan, welke deze op haar beurt weer verkocht aan de R.T.M.

Kan men mij, zoo vroeg spreker, mededeelen voor welken prijs de benzine aan bedoelde N.V. werd verkocht, resp. teruggekocht. Kan men mij eveneens mededeelen of deze N.V. nog bestaat en wat de financieele resultaten over het afgelopen boekjaar zijn geweest.

Spreker vroeg voorts, of de hem gedane mededeeling juist is, dat de heer Kuiper in 1934 relaties heeft aangeknoopt met een makelaar in benzine te Rotterdam. Nadat eenige transacties op dat gebied hadden plaats gevonden, moet de genoemde heer bij den heer Kuiper gekomen zijn met de mededeeling, dat hij in België een groote hoeveelheid benzine had liggen. Deze benzine moest echter gefinancierd worden, waardoor 80 % van de waarde werd verstrekt door de Soccam Soc Commercial S.A. te Genève, terwijl 20 % van de waarde, ten bedrage van circa f 20.000, werd verstrekt door de R.T.M. Eenigen tijd na de betaling van het hierbovengenoemde bedrag kwam echter bij de R.T.M. het bericht binnen, dat de benzine niet geleverd kon worden, omdat er door de bank beslagop was gelegd.

Pensioenfonds.

Voorts heeft men spreker meegedeeld, dat de heer Kuiper aan het restaureeren, verbouwen en inrichten van zijn woning in de laatste tien jaren groote bedragen heeft ten koste gelegd. O.m. in 1933 f 3300. Deze bedragen zijn volgens spr. Geboekt onder het hoofd “kosten van

algemeen beheer". Verder heeft de heer Kuiper van de commissarissen de goedkeuring verkregen tot de stichting van een privé-pensioenfonds, waarin f 75.000 werd gestort en welk bedrag inmiddels is aangegroeid tot circa f 100.000. De hiervoor gekochte effecten zijn onder beheer gesteld van den heer Kuiper zelf en zullen moeten dienen om hem straks een behoorlijk pensioen te verzekeren.

Ten slotte zou spreker willen vragen of het den voorzitter bekend is, dat de heer Kuiper regelmatig steeds zeer hoge declaraties indient, n.m. jaarlijks ongeveer f 4000 à f 5000. In 1930 was dit bedrag precies f 4179. Wanneer men dan bedenke, dat de heer Kuiper tot voor kort de navolgende salarissen genoot R.T.M. f 12.000, Fop Smit f 3000, Vlaardinsche Stoomboot Mij. f 2000, dan is dit wel een schrille tegenstelling met de positie van de obligatiehouders.

Onvoldoende publicatie.

Het jaarverslag over 1933 geeft zeer te waardeeren statistische gegevens, aldus spreker, en zal van uit een administratief oogpunt bekeken ongetwijfeld niet van verdienste zijn ontbloot, doch waar het voor de obligatiehouders op aankomt, namelijk een gedetailleerd overzicht van de bezittingen en schulden, dat treft men in het verslag niet aan.

Een overzicht waaruit de verhouding tot de verschillende maatschappijen blijkt, ontbreekt. Het bedrag ad f 2.119.760 onder het hoofd "verschillende rekeningen" in het crediet der balans is naar het oordeel van spreker wel belangrijk genoeg om nader te worden gespecificeerd. Dit is ook het geval met den post "deelnemingen in andere ondernemingen" à f 457.215 debet op de balans. De vraag rijst welke deelnemingen dat zijn. Zijn de betrokken ondernemingen nog solvabel en daardoor die vorderingen volwaardig of moet men hierbij een korreltje zout gebruiken ?

Tot slot stelde de heer Ording voor de obligatiehouders in de gelegenheid te stellen een commissie te vormen om deze zaken te onderzoeken, welk voorstel met applaus werd begroet.

Mr. J. O f f e r h a u s, de voorzitter, merkte op, dat het niet wenschelijk is, dat de directie uitvoerig op deze vergadering antwoordt op de gestelde vragen. Wel wilde de president den heer Kuiper in de gelegenheid stellen zich in het kort te verweren tegen de opmerkingen die den heer Kuiper persoonlijk betroffen.

De heer D e R e u s vroeg of de mogelijkheid bestaat dat de R.T.M. de helft van de rente betaalt. Als er niets betaald wordt, dan acht de spreker het maar beter de maatschappij op te doeken.

De heer V a n R i j s d i j k drong er op aan de opmerkingen van den heer Ording niet opzij te schuiven, opdat de obligatiehouders weten waaraan zij toe zijn alvorens zij een besluit nemen.

De heer F a b e r ging in op de juridische kwestie en vroeg of in deze voorstellen sprake is van een uitstel dus een verplaatsing of van een kwijtschelding van schulden.

De heer Koopman vroeg waaruit de directie concludeerde, dat het over luttele jaren weer zooveel beter zou gaan met de R.T.M., terwijl de inkomsten nog steeds dalen.

De heer B e r n a r d verzette zich sterk tegen de voorstellen, die z.i. van de obligatiehouders te groote offers vragen. Ook deze spreker vroeg toelichtingen bij verschillende posten van de balans, die hem niet duidelijk waren. Zoo merkte spreker op, dat er verliezen waren, die geboekt waren als een schuld.

Wij krijgen te beslissen over het voortbestaan van de R.T.M. en dan hebben wij het recht te weten hoe de zaken staan. Dit is niet alleen ons financieel belang doch in zekere mate ook een nationaal belang, aldus spr. De heer Bernhard achtte het ook dringend noodzakelijk, dat een commissie van onderzoek wordt ingesteld. Spr. besloot met te vragen of het wel verantwoord is, dat de R.T.M. onder deze omstandigheden een noodlijdend bedrijf als Fop Smit geldelijk blijft steunen. Als er geen commissie wordt ingesteld, dan zal spr. tegen de voorstellen stemmen. Er zal aan de R.T.M. een betere leiding moeten worden gegeven, anders zal men haar beter kunnen opheffen.

Mr. Drost, rechtskundig adviseur van de R.T.M. antwoordde den heer Faber, dat in de voorstellen sprake is van een opheffing van de schuld van de R.T.M. aan de obligatiehouders. Het tweede voorstel houdt niet in dat de looptijd van de obligaties wordt verlengd. De heer Faber concludeerde uit de beantwoording dat hij de voorstellen dan onaanvaardbaar achtte.

Beantwoording der vragen door den directeur.

De directeur van de R.T.M., de heer R.J. Kuiper, beantwoordde daarop verschillende vragen. Inderdaad meenen rijk en gemeente, dat hun vorderingen op de R.T.M. preferent zijn. Omtrent de voorstellen zelf zeide de directeur, dat men hiertoe gedwongen wordt door de ongenereuse houding van het rijk tegenover de R.T.M., doordat men de subsidies introk. Dit noemde spreken een der hoofdoorzaken van de moeilijkheden.

Wij zijn thans in goed gezelschap met de spoorwegen, aldus spreker. We hopen dat we nu zullen profiteren van de maatregelen, die men zal moeten nemen om de spoorwegen te redden. Daarom is het in dit opzicht een gokje als men de voorstellen aanneemt, maar van het niet aannemen van dit gokje zullen de obligatiehouders helaas weinig voordeel hebben.
(Zie verder Laatste nieuws).

ROTTERDAMSCH E TRAM.

(Vervolg van pag. 14).

De heer Kuiper bestreed dat de balans onduidelijk zou zijn. De balans is sedert dertig jaar op dezelfde wijze aangeboden, aldus de directeur en nooit hebben we er klachten over gehoord.

Wat betreft de vragen naar specificatie van den post "deelnemingen in andere ondernemingen" deze specificatie ligt ter inzage.

Het artikel gaat hieronder verder ...

Verhouding met Fop Smit.

De heer Kuiper kwam vervolgens aan de opmerkingen van den heer Ording toe. De verhouding Fop Smit-R.T.M. is ontstaan door de groote concurrentie van de R.T.M. tegen de reederij v.d. Schuyt welke ook een concurrent voor de R.T.M. betekent, omdat deze ook een dienst op Oost-Voorne onderhield. Het streven van de R.T.M. is steeds geweest het vervoer op de eilanden in één hand te krijgen. Inderdaad worden booten aan Fop Smit verhuurd en materialen geleverd. Dit alles is een voortvloeijsel uit de overeenkomst met Fop Smit.

Op de vraag van den heer Ording of de heer Kuiper op de exploitatie van de bussen van de heeren Visser eenig geldelijk voordeel uit de exploitatie heeft getrokken, antwoordde de heer Kuiper positief ontkennend. De directeur verklaart, nooit aan eenige onderneming eenig bedrijf of eenige transactie iets verdiend te hebben behalve – uit andere hoofde – aan de Fop Smit en den Vlaardingschen Stoombootdienst.

Onderzoekingscommissie wenschelijk geacht.

De heer Ording merkte op, dat de beantwoording van den heer Kuiper des te meer aanleiding moet zijn om een commissie in te stellen, die al deze kwesties kon onderzoeken en de gespecificeerde bescheiden inzien.

De heer Bernhard merkte op, dat men als in de volgende vergadering een commissie benoemd zou worden, zooals die thans gewenscht wordt, en stap nader zal zijn tot een overeenkomst tusschen directie en obligatiehouders. Dan zal kunnen blijken of deze maatregelen absoluut noodig zijn en zoo ja, dan zou men er toe kunnen komen het gokje te wagen.

De heer Bernhard bleef bij zijn standpunt, dat een commissie, door obligatiehouders en bestuur te benoemen, een onderzoek zal moeten instellen. Mr. J. Offerhaus merkte op, dat in deze vergadering, hieromtrent geen beslissing behoefde te worden genomen, doch vroeg naar de meening van den heer Kuiper.

Ir. Kuiper merkte op, dat het wantrouwen dat in deze vergadering gebleken is, hem huiverig heeft gemaakt een commissie te aanvaarden, maar dat hij het gaarne zoo geregeld zou zien, dat hij, behoudens de goedkeuring van de commissarissen, alle bescheiden zal openleggen voor wien dat wenscht. De heer Kuiper ziet niet in waarvoor een commissie noodig is. De definitieve beslissing over deze kwestie zal dus in de volgende vergadering vallen.

Wat nog op het spel staat.

Wat betreft de vrees van de obligatiehouders, dat in de volgende twee jaren groote verliezen zullen worden geleden, deelde de heer Kuiper mede, dat nog slechts het kassaldo van de R.T.M. te verliezen is en dat bedraagt nog slechts f 80.000.

Tot slot heeft de heer Knottenbelt, president-commissaris, het ter vergadering besprokene nog eens samengevat en een overzicht van den toestand van het bedrijf en de oorzaken van de huidige situatie gegeven. Spreker gaf uiting aan de hoop, dat de regeering, die thans bezig is de vervoersvraagstukken te bezien, zal zorgen, dat niet de tramwegmaatschappijen, die men later noodig zal hebben, inmiddels verdwijnen zullen. Daarom heeft hij nog hoop op een

tijdelijken steun, doch zoo verklaarde spreker, als wij de obligatierente thans moeten betalen is de kans op dezen tijdelijken steun verkeken.

De volgende vergadering is bepaald op Dinsdag 16 april, 's morgens om halfelf, in het Notarishuis te Rotterdam.

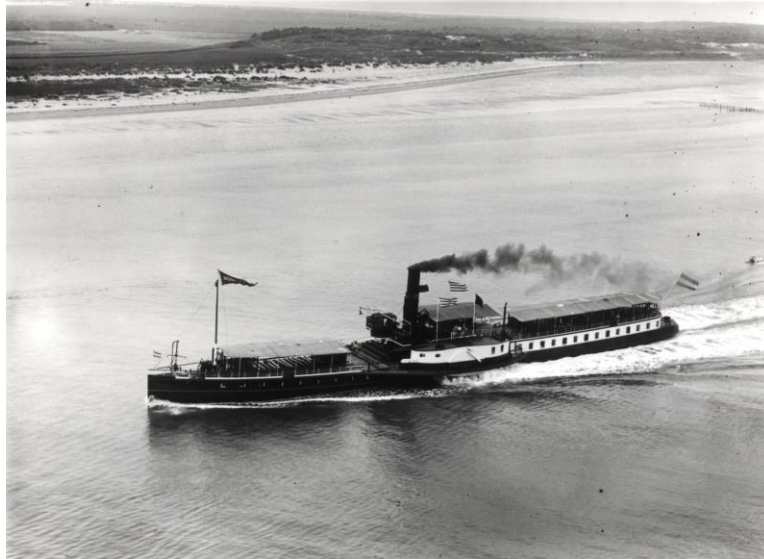
Beschouwing

- Het inlijven van concurrenten geeft rust op de markt, maar bij een teruglopende vraag, inkomsten maar met hogere kosten, nemen de zorgen toch toe. De overname van Fop Smit, een verlieslatende rederij, werd door de obligatiehouders duidelijk niet gewaardeerd. Creatieve boekhouders kunnen verliezen en baten soms maskeren in de boeken, en die weg lijkt ook de RTM in de Crisisjaren te zijn ingeslagen. Het wegvallen van de kolensubsidie, die trambedrijven ontvingen sinds de Eerste Wereldoorlog, had grote gevolgen voor de ~meestal~ armlastige tramwegmaatschappijen. De bloeitijd van het trambedrijf was voorbij, en kwam nooit meer terug.

- Wat het artikel ook inzichtelijk maakt, is dat de RTM vrijwel letterlijk vanuit alle hoeken werd geschopt en geslagen; niet alleen door gemeenten, de schrijvende pers en klagende reizigers, maar ook door het rijk, concurrenten, de aandeelhouders, obligatiehouders (en zelfs het eigen personeel). Ir. Kuiper, moest behoorlijk van zich afbijten om de RTM overeind en gaande te houden. Later zouden de opkomst van het wegverkeer, de Tweede Wereldoorlog, de Watersnoodramp en een vijandige aandelenaankoop, het vervoersbedrijf tot het uiterste tergen. Maar de tram bleef altijd rijden en het veer bleef altijd varen, onder alle omstandigheden. Maar de erg hoge prijs, werd betaald door de directie en het personeel.

De heer Fop Smit (11 oct. 1777 – 25 aug. 1866), grondlegger van een groot scheepvaart consortium waarvan delen nog altijd succesvol actief zijn, op het gebied van o.a. sleepvaart, berging, hijsvaartuigen en diverse havenactiviteiten.

*Het vlaggenschip van Fop Smit, de luxe salon-raderboot
ss Merwede I uit 1879 .*

Bronnen:

- Drs. A. Dijkers, De R.T.M. op de Zuid-Hollandse en Zeeuwse Eilanden (Leiden, Nederland: E.J. Brill, 1971), ISBN: onbekend, 262 bladzijden. NVBS-boekenreeks deel 7 .

- Bron artikel: Delpher, dagblad 'De Telegraaf' van 21 maart 1935, bladzijde 16 en 18 . Auteur onbekend.

Linken naar originele publicaties: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110572629:mpeg21:p016> / <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110572629:mpeg21:p018> .

- Afbeelding 661.1: Fop Smit, daguerreotype - Fotograaf onbekend. Bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/Fop_Smit .

- Afbeelding 661.2: ss Merwede I - Fotograaf onbekend. Bron: https://nl.m.wikipedia.org/wiki/Bestand:Salonraderboot_Merwede_I.jpg .